

CERKVENI GLASNIK

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Izhaja zadnjo soboto v mesecu za naslednji mesec. - Posamezna številka 1.— Din

Orgle so zapele.

Letošnji april je potekel v naši župniji v samih svečanostih. Pričeli smo ga z velikonočnimi prazniki, končali s sv. birmo. Vmes je bilo pa osredotočeno naše zanimanje na orgle, katere smo slovesno blagoslovili in otvorili v nedeljo 22. aprila. Precej je že pisal naš župnijski list o orglah in to za naše zanamce ne bo brez pomena. Kako radi bi bili n. pr. mi kaj več vedeli, na kakšen način so postavljali naši predniki pred dobrimi sto leti prejšnje orgle, pa ni nikjer nič zapisanega.

Orglarski mojster Jenko iz Št. Vida nad Ljubljano je po svoji strokovni izvežbanosti v resnici mož, katerega naj pokliče na pomoč vsaka cerkev, ki ima slabe orgle. Sicer bodo strokovno njegovo delo pri naših orglah ocenili strokovnjaki in posebna škofijska komisija, ki še pride, a tudi neveščaki morajo dati našim orglam vse priznanje. Malenkostno število starih piščali, ki jih je lepo preuredil, je združil s številnimi novimi tako, da imamo po izjavi skladatelja in stolnega dekana dr. Kimovca „ene najlepših orgel v Jugoslaviji, kar pa zadeva pleno orgel pa kar najlepše!“

Nedelja 22. aprila je bila vsa posvečena orglam. Pri vseh treh sv. mašah se je vršilo darovanje za orgle, ki je bilo res obilno. Točno poročilo o tem darovanju je še na drugem mestu. Popoldne ob 3. uri je bila župna cerkev vsa polna faranov in prijateljev iz okolice. Blagoslovitev je izvršil mil. g. stolni dekan in skladatelj dr. Franc Kimovec. Navzoči so bili pa tudi še sledeči gg.: župnik blejski Fr. Zabret, župnik lomski K. Šparhagl, kaplan jeseniški L. Govekar, kaplan preserški M. Bartol in domači trije duhovniki s tržiškim rojakom svétnikom Pollakom. Po blagoslovitvi je g. dekan Kimovec orgle poljudno na prižnici razlagal, v posameznostih jih je pa predstavljal g. profesor in skladatelj M. Tomc iz Št. Vida. Nato se je vršil pevski koncert domačega cerkvenega zbora, ki je bil prav lep. Vsa slovesnost bo ostala vsem navzočim gotovo v najlepšem spominu.

To nedeljo so bili zbrani tudi še zadnji prispevki za orgle. In bili so obilni. Veselo zavest smo imeli: Orgle so zapele plačane. V teh težkih časih je res šlo kar lepo z denarjem, da je bilo mogoče spraviti skupaj tako visoko plačilo. Izdatki in dohodki naj bodo označeni. Pripomniti je treba le to, da mestna občina do 22. aprila še ni mogla izplačati obljubljenega prispevka, ker proračun do tedaj od višjih oblasti še ni bil potrjen, sedaj bo pa to izplačilo v najkrajšem času izvršeno; in župna cerkev ter podružnice, ki so prispevale s posebnim dovoljenjem škofijstva in prizadetih gg. ključarjev, je porabila prihranke le iz prepisov v hranilnici, ko danes gotovine pač povsod primanjkuje.

Vsa dela, to je orglarska, mizarska, pozlatarska in napeljava toka za električni pogon meha, so stala Din 102.985.50.

Za kritje so bili sledeči dohodki: cerkveni koncert na zadnjo nedeljo aprila lani: Din 2.806.—, cerkveni koncert pri blagoslovitvi Din 4.789.75, v župni pisarni zbrani darovi Din 23.470.75, dar patronata dinarjev 20.000.—, prispevek cerkve sv. Jožefa dinarjev 5.000.—, prispevek cerkve sv. Jurija dinarjev 5.000.—, prispevek cerkve sv. Ane Din 5.000.—, dar tržiške mestne občine dinarjev 6.000.—, cerkveno darovanje 22. aprila Din 10.263.50, prispevek iz prihrankov župne cerkve Din 20.655.50. Skupno Din 102.985.50.

Umevanje vseh faranov za potrebno delo je v resnici povzročalo kar veselje in so bile začetne skrbi kmalu odgnane. Bog vsem plačuj!

Sv. birma v Tržiču.

Na sv. Marka dan sem se peljal z avtobusom na birmo v Duplje. Jako je deževalo. Tržičani, ki so se vozili z avtobusom so ugibali, kakšno bo pač vreme na birman-ske dni v Tržiču. In oglasila se je pristna tržiška korenina, ki je že preje modrovala, kako neki bomo mogli g. škofa lepo za pokopališčem sprejeti, ko pridejo k nam iz Loma: „To Vam pa rečem, nas Trščane bo pa Bog gotovo rad imel in nam bo poslal

lepo vreme. Še ob vsaki birmi je bilo brez dežja!

Ko se je vršila v Dupljah sv. birma je deževalo na vso moč. In tržiški pomislek „kako neki bo mogoč sprejem g. škofa za pokopališčem“, ki je bil v tednih pred birmo izgovorjen pač marsikje, je bil že znan tudi g. knezoškofu. V šali so dejali: „No, če bo še naprej tako deževalo, bodo pa Tržičani počakali škofov prihod kar v cerkvi in ne za pokopališčem!“ Ker je bilo že znano g. škofu modrovanje o sprejemu za pokopališčem, sem si hitro pomagal z izjavo v avtobusu, da ima namreč Bog Tržičane rad in bo poslal lepo vreme. Pa se mi je zdelo skoraj predrzno to izgovoriti...

V četrtek 26. aprila so se peljali Prevzvišeni skozi Tržič v Lom. Ko so bili z vozom ravno za našim pokopališčem se je vsula velika ploha in prva letošnja toča. Lomski klanec in silna nevihta sta zadrževala konjske korake, da se je lomski sprejem lepo pred cerkvijo izvršil, ko je vihra ravno ponehala. Zvečer so prijeli naši fantje in možje, pa so postavili lepo v vrstah številne mlaje in napise, drugi so pa okinčali cerkev z venci, katere so napletle v obilici pridne dekliške roke. Kar vse je bilo narejeno in postavljeno ta večer, nekaj pa še dopolnjeno drugo dopoldne.

V petek dopoldne napoved o vremenu iz avtobusa še kar ni prihajala do veljave. Popoldne pa že. In imenitno je držala, hvala Bogu.

Tam, kjer se odcepi iz Dolinske ceste pot proti Lomu, so postavili Dolinci slavolok. Proti šesti uri popoldne je udarila cerkvena godba, ki so jo spremljale številne narodne noše, koračnico v pozdrav in že od tu se je razvil skozi slavolok na Slapu in pri delavski hiši papirnice lep sprevod. Dolg špalir šolarjev, raznih organizacij in zastopstva vseh tržiških uradov in oblasti, je bil pa postavljen od cerkvenih vrat do Udamljnekove pristave. Otvorili so ta špalir s pozdravom Prevzvišenemu šolarji, zaključili so ga pa pozdravi finančne kontrole, žandamerije, sodišča, železniške postaje, mestne in okoliških občin, ge. baronice in g. patrona v spremstvu gg. cerkvenih ključarjev. Vse se je izvršilo v najlepšem redu, le pritisk sprevoda, ki je prišel iz Slapa je bil za pokopališčem vsled ožine kar prehud. V nabitno polni cerkvi se je vršil potem blagoslov z Najsvetejšim.

Takoj nato so se Prevzvišenemu poklonili varovanci Vincencijeve konference na Skali z majhno in ljubko prireditvijo v dvorani, nakar so si Prevzvišeni ogledali kapelo in prostore zavetišča in sirotišča. Lepo po-

doknico je zvečer priredil cerkveni moški pevski zbor in cerkvena godba.

Lepo je bilo v soboto zjutraj pri sveti maši Prevzvišenega. Glasno so molili in peli učenci in učenke meščanske in osnovne šole. Med sv. mašo so v najlepšem redu pristopili skoraj vsi k sv. obhajilu. Dopoldne so Prevzvišeni obiskali 16 razredov meščanske in osnovne šole; Dekliški dom in cerkev sv. Andreja pa kar gredoč iz meščanske šole. Popoldne so bili Prevzvišeni s spremstvom v dolinski šoli, kamor so kazali pot dolinski fantje na konjih. Pred šolo so priredili Dolinci kar lep sprejem. Po prihodu iz Doline je bila vizitacija župne cerkve in obisk cerkve sv. Jožefa na griču. Zvečer so si ogledali Prevzvišeni še cerkveno gospodarstvo v knjigah in v razgovoru.

Birmanska nedelja je bila jako lepa. Župna cerkev in njena okolica je bila lepo okrašena, glavni oltar je dobil celo v soboto zvečer popolnoma nov nakit, da je bilo v nedeljo vse sveže in svečano. Vršila se je svečanost v lepem redu, le gg. duhovnikov smo pričakovali več. Navadno se zbere v Tržiču pri svečanostih veliko gg. duhovnikov, ob letošnji birmi jih je pa kar več zadržala bolezen. Osem gg. duhovnikov, ki so spremljali Prevzvišenega pri birmanskem opravilu, je bilo skoraj premalo, ker smo domači trije morali skrbeti za red pri tolikem številu birmancev. Priznati je pa moral vsakdo, da je vladal lep red tudi zunaj cerkve. Razpostavljeni so bili birmanci z botri od zakristije in karmelske kapelice po vsemogočih vzbokih v cerkvi in na obširnem prostoru zunaj cerkve do vrat, ki vodijo iz zakristije na pokopališče. Bilo je birmancev točno 500, v nobeni župniji dekanije totiko. Odzvonilo je poldne, ko so minule po sv. obredu še molitve za pokojne na pokopališču.

Po popoldanskih litanijah, ki so bile ob 3. uri, so se Prevzvišeni odpeljali v Goriče. Spremljali so jih številni Tržičani v narodnih nošah.

Lepi so bili dnevi. Ljubeznivost prevzvišenega nadpastirja, njegovo zanimanje za naše otroke, za naše versko življenje, njegovi nauki v spovednici in njegova globoka in prepričevalna pridiga o krščanski družini, vse to pač ni bilo brez koristi za duhovni napredek naše župnije. In tega nam Bog daj!

Za mesec junij so izdali tudi letos ob jezuitje posebno knjižico s premišljevanji za vsak dan. Knjižica bodi priporočena. Naročiti jo je mogoče tudi potom tržiške poverjenice Glasnika Srca Jezusovega.

Viktor Kragl:

Peter Hicinger.

(Nadaljevanje).

Večkrat H. hvali Tržič zaradi obrtnije in rokodelstva, ki tukaj cvete; v „Novicah“ z dne 14. maja 1845 n. pr. piše tako-le: „Le ta zgol obrtnosti vdani trg stoji poldrugo uro od Ljubelja med hribi, ki vid na vse strani zapirajo; dva potoka, Mošenik in Bistrica, sta mu kakor dve žili življenja. Ima tri cerkve, en grad, šteje 180 večidel trdno zidanih hiš in več kot 2000 stanovalcev. Kar obrtnost in rokodelstvo tiče, so tamkaj 3 velike kovačnice (fužine), 2 za jeklo, 1 za železo, 1 pilarnica, 1 kovačnica za železo vleči (Zain und Steckhammer), 8 kosaric, to je kovačnic za kose, srpe, sekire, in lopate, 1 žebjarica, 3 konjske kovačnice, 1 plavž, ki je bil v letu 1816 postavljen, pa je radi pomanjkanja dobre rude v bližini opuščen; drugega rokodelstva je: 10 usnjarjev, ki tudi večidel težko usnje za podplate in lepe tanke kožice, črne in drugih barv, strojijo, 3 malne za ježice, veliko stop za črešlo in še posebna poslopja za izdelovanje usnja. Vsak usnjar ima po več delavcev, 2 irharja, 3 barvarji za platno in kotone, 10 nogavičarjev (kateri letno nad 24.000 parov nogavic izdelajo in jih večinoma na Štajersko spečajo), 3 klobučarji, 32 čevljarjev (od katerih 15. mojstrov le otročje in ženske čevlje izdeluje in jih letno okoli 200.000 parov proda), 4 mizarji, 2 ključavničarja in 3 mlini za žito. Kar se tukaj blaga napravi, ni samo za domačo deželo, ampak gre tudi v druge kraje; tako gre železno blago na Hrvaško in čez Trst na Laško, Grško in v Jutrovo (Levante); Usnje tudi na Trst; čevlji na Koroško, Tirolsko in Trst; plavo barvani kotoni zadostujejo za vso domačo deželo in gredo tudi venkaj. Vse to skupaj vzeto kaže, da je Tržič vpricho vseh krajev kranjske dežele prvi, kar obrtnost in rokodelstvo zadene.“ „Novice“ z dne 4. aprila 1849 pa prinašajo dopis, ki se začinja: „Javalne da bi se kje na svetu tak kraj našel, da bi se vsi njegovi prebivalci od prvega do zadnjega obrtništva tako čvrsto držali, kakor ravno v Tržiču. Mislimo, da bomo svojim bralcem ustregli, če jim povemo, koliko obrtnikov, fabrikantov in rokodelcev Tržič preživi“; potem pisec našteva podobno kot zgoraj iste obrtnike in tem še prida: 2 olarja, 2 kolarja, 2 glavnikarja, 8 krojačev, 3 tesarji, 3 sodarji, 2 sedlarja, 1 medopeka (lectarja) in 15 pekov kruha, 5 milarjev (žajfarjev), 5 mesarjev, 1 kotlarja, 1 solarja, 1 urarja, 1 ču-bežnarja (?), 1 lončarja, 1 orglarija, 6 tržčev z

deželnimi pridelki, 1 žito- in vinokupca, 2 barantavca s prašiči, 5 krčem, kjer ol, 11 krčem, kjer žganje in 15 krčem, kjer vino točijo, 2 branjevca, 1 kavarja, 1 brivca in 1 dimnikarja. Na podlagi teh podatkov nam je ustvarjena jasna slika, kakšno da je bilo življenje v sredi 19. stoletja v Tržiču in kako bi mogli imeti tako jasno sliko brez Hicingerja?!

Majnika 1. 1850 je „Slovensko Društvo“ na svojem letnem zboru sklenilo, dati na svetlo zemljevid vesoljnega sveta v slovenskem jeziku in to zlasti na korist ljudskim šolam. In kdo je bil, ki se je tega težkega in zamudnega dela lotil? Kdo drugi kot Hicinger. Marljivo je sestavljal to delo, poizvedel okoli 4000 krajnih imen, po katerih imenuje slovenski narod v različnih deželah mesta, trge in vasi. Že 1. 1852 je natisnil J. Blaznik v Ljubljani 124 strani broječo knjigo z naslovom: „Popis sveta s kratko povestnico vsih časov in narodov. Berilo mladim in starim spisal Peter Hicinger.“ Ob istem času je izšel zemljevid z naslovom: „Obraz cele zemlje v dveh polkrogah“. Izdelal P. Hicinger. Zemljepisna knjiga je prav po domače pisana in obsega v 1. delu občni zemljepis v dveh razdelkih, namreč od sveta in njegove sestave ter od zemlje, njene površine in njenih stanovalcev; v 2. delu pa posebni zemljepis v treh razdelkih: od starega, od sredočasnega in od sedanjega sveta; na zadnjih 14 straneh je podana kratka svetovna zgodovina. (Dalje prihodnjic.)

To in ono.

Bog povrni vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da so bili birmanski dnevi v Tržiču tako lep in veličasten izraz naše ljubezni do Cerkve in njenih poglavarjev!

Zanimivo bi bilo morda enkrat pogledati cerkveno darovanje v podrobnostih. Ponekod se kdo posmehljivo izrazi, češ župnik oznani „ofer“, pa lahko potem gospodarji. So župniki po župnijah, ki darovanja kar oznaniti ne upajo, ker pač ni nobenega odziva. No, v Tržiču je uspeh še vedno. Pa tudi ne vedno tak, kot ga priča videz. Največji uspeh v zadnjih letih je imelo letošnje darovanje za orgle dne 22. aprila. In tudi to darovanje nam priča, da radodarnost mnogih naredi dar šele velik. Pri šesti sv. maši je bilo nabranega Din 6349·25, dva cekina po 10 kron in ena srebrna krona; bilo je: 12 bankovcev po Din 100, 15 novcev po 50 Din, 57 novcev po 20 Din, 267 novcev po 10 Din, 211 novcev po 2 Din, 149 novcev po 1 Din, 23 novcev po 0·50 Din, 27

novcev po 0.25 Din. Pri osmi sv. maši je bilo zbranega 2445.50 Din; bilo je: 2 bankovca po 100 Din, 3 novci po 50 Din, 19 novcev po 20 Din, 102 novca po 10 Din, 207 novcev po 2 Din, 250 novcev po 1 Din, 41 novcev po 0.50 Din, 44 novcev po 0.25 dinarjev. Pri deseti sv. maši je prišlo: 2 bankovca po 100 Din, 2 novca po 50 Din, 11 novcev po 20 Din, 69 novcev po 10 Din, 99 novcev po 2 Din, 100 novcev po 1 Din, 13 novcev po 0.50 Din, 14 novcev po Din 0.25. Skupno pri deseti sv. maši 1468.75 Din. Vsa tri darovanja so znašala 10.263.50 Din. Isti dan je znašal donos cerkvenega koncerta 4789.75 Din, tako da je v enem dnevu prišlo za orgle 15.053.25 Din. Menda je doslej to precej edinstven dan, ki bi prinesel naši župni cerkvi tak lep dar.

Udje bratovščine sv. Rešnjega Telesa naj prinesejo do srede junija letne prispevke v župno pisarno.

Slovesnost prvega sv. obhajila bo na nedeljo v osmini praznika sv. R. T. 3. junija. Ker bo prvoobhajancev veliko, pri osmi sv. maši ne bo v cerkvi preveč prostora za druge. Zato naj to nedeljo pridejo s prvoobhajanci k osmi sv. maši in sv. obhajilu predvsem le stariši in sorodniki. Drugi župljani naj pridejo to nedeljo bolj k šesti in deseti sv. maši.

Oznanila za junij.

1. Prvi petek v mesecu. Ob šestih zjutraj sveta maša pred Najsvetejšim. Na predvečer je v župni cerkvi *skupna molitev svete ure*. Pričetek te svete ure naj bodo slovesne šmarnične litanije ob sklepu pobožnosti, ostalo naj pa molilci dopolnijo v skupni glasni molitvi.

Vso osmino praznika sv. R. T. bo zjutraj ob šestih sv. maša pred Najsvetejšim.

3. Nedelja v osmini praznika sv. R. T. in prva v mesecu. Pri jutranji sv. maši je skupno mesečno sv. obhajilo moških, ki naj za mesec Srca Jezusovega v obilnem številu pristopijo k mizi Gospodovi. Med osmo sv. mašo je *prvo sv. obhajilo otrok*. Prvoobhajanci naj pridejo do tričetrt na osem na župnijsko dvorišče, da se uredijo v sprevod. S prvoobhajanci naj pristopijo k sv. obhajilu tudi njihovi stariši!

7. Pričetek tridnevne na čast Srcu Jezusovemu. Zvečer vsakega dne tridnevne so ob osmih litanije Srca Jezusovega.

8. Srce Jezusovo. Zjutraj ob šestih je orglana sv. maša pred Najsvetejšim. Po sv. maši se vrši posvetitev božjemu Srcu.

9. Nedelja v osmini praznika Srca Jezusovega. Službe božje so v navadnem redu. Popoldne se vrši molitvena ura in pobožnost na čast Srcu Jezusovemu, zato pa molitvena ura na prvo nedeljo, ko je tudi prvo sv. obhajilo, odpade.

13. Sv. Anton Padovanski.

17. IV. nedelja po Binkoštih. Službe božje so v navadnem redu.

21. Sv. Alojzij. V župni cerkvi je ob 1/2.8. uri sv. maša, h kateri je vabljen zlasti šolska mladina, ki naj počasti svojega patrona.

22., 23., 24. tridnevna za dekliško Marijino družbo, ki ima zvečer ob osmih litanije M. b. in govor (v petek in soboto), v nedeljo zjutraj skupno sveto obhajilo in popoldne zaključek.

24. V. nedelja po Binkoštih in god sv. Janeza Krstnika. Službe božje v navadnem redu. *Ob desetih je tudi žegnansko opravilo na Kofcah.*

28. Vidov dan. Ob osmih se vrši slovesna črna peta sv. maša z leviti za vse, ki so padli za vero in domovino.

29. Sv. Peter in Pavel, zapovedan praznik. Ob šestih in desetih je sv. maša pred Najsvetejšim. Ob desetih je sv. maša peta. Popoldne so litanije vseh svetnikov.

Shodi cerkvenih organizacij:

III. red: shod 10., vesoljna odveza 8., 29.

Marijina družba za žene: shod 17., skupno sv. obhajilo 10.

Dekliška Marijina družba: vse ob tridnevni 22. — 24.

Mladinska nedelja: 3., ko se popoldanski pobožnosti prvoobhajancev pridružijo tudi vsi drugi otroci.

Šolska sv. spoved: za meščansko šolo 9., za osnovno šolo bo obvezna in označena v šoli in v nedeljskem oznanilu.

Župnijska kronika za april 1934.

Aprila v naši župniji rojenih: 13.

Aprila v naši župniji poročeni:

1. Perko Silvester, čevljar pri „Peko“, Tržič, Cerkevna ulica 5 in Smolej Margareta, delavka pri „Peko“, Tržič, Ljubljanska cesta 14, poročena 8. aprila.
2. Malnar Franc, strojni ključavničar, Sveta Ana 58 in Šmitek Marija, delavka v predilnici, Sveta Ana 114, poročena 22. aprila.
3. Hrovat Karel, delavec v kovaški fužini, Tržič, Kovaška ulica 2 in Ferbar Ivana, delavka v predilnici, Tržič Dekliški dom, poročena 22. aprila.

Aprila v naši župniji umrli:

1. Jerman Ema, hči mizarskega mojstra, rojena v Tržiču 1. 4. 1934, umrla v Tržiču, Ljubljanska cesta 11, dne 1. aprila
2. Dobrin Henrik, bivši posestnik in pleskar, vdovec, rojen v Tržiču 15. 7. 1867, poročen 8. 7. 1896, umrl v Tržiču, Cerkevna ulica 21, dne 5. aprila.
3. Božič Uršula, vdova - zasebnica, rojena v župniji Leskovec 4. 10. 1857, umrla na Bistrici 54, dne 15. aprila.
4. Janežič Lovrenc, zasebnik - vdovec, rojen v Predvoru 27. 7. 1859, umrl v Tržiču, Na Blekah 5, dne 18. aprila.
5. Deu Jožef, samski posestnik, rojen v Tržiču 19. 9. 1870, umrl v Tržiču, Glavni trg 1, dne 22. aprila.
6. Pavelek Vincencija, gospodinja, rojena 22. 1. 1883 v Bistranu na Češkem, umrla v puterhoškem gradu 29. aprila.

Aprilska poročila od drugod:

1. Godnov Ignacij, rojen v Lomu števil. 6, tedaj v župniji Tržič, dne 31. 7. 1907, se je poročil z Meglič Jožefo v Lomu 22. aprila 1934.

Za predstavnika in založnika: Anton Vovk, župnik v Tržiču. Za urednika v Ljubljani: Dr. P. Gvido Rant, O. F. M. Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Srečko Magolič.